

Pan Michał Piechel
Radny Rady Miejskiej Wrocławia

Wrocław, dnia 5 lutego 2015 r.

MOPS-NDRA/417/2015

Odpowiadając na pytanie Pana Radnego, zawarte w interpelacji z dnia 2 lutego 2015 r., dotyczące kryteriów udzielania zasiłków i zapomóg potrzebującym osobom oraz formy kontroli pojedynczych przypadków uprzejmie informuję:

Przy udzielaniu zasiłków i zapomóg w ramach pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej posługuje się dwiema kategoriami kryteriów: podmiotowymi i przedmiotowymi. Kryteria podmiotowe określają krąg osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej, zaś kryteria przedmiotowe wskazują na warunki jakie muszą zaistnieć lub jakie podmioty uprawnione muszą spełnić, aby pomoc mogła zostać im udzielona.

Odwołując się do kryterium podmiotowego, prawo do świadczeń z pomocy społecznej, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, przysługuje:

1. Osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2. cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego na podstawie posiadania zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego WE, udzielonego przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, jeśli cudzoziemiec zamierza wykonywać pracę lub prowadzić działalność gospodarczą na podstawie przepisów obowiązujących w tym zakresie w Rzeczypospolitej Polskiej podjąć lub kontynuować studia lub szkolenie zawodowe lub wykaże, że zachodzą inne okoliczności uzasadniające jego zamieszkiwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgody na pobyt tolerowany lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statutu uchodźcy
3. mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej lub państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, którzy mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

1. osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 542 zł, zwanym dalej kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej;
2. osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 456 zł, zwanym dalej kryterium dochodowym na osobę w rodzinie;
3. rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot wymienionych kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zwanej dalej kryterium dochodowym w rodzinie.

W praktyce przyznawania świadczeń z tytułu pomocy społecznej stosuje się dwa rodzaje kryteriów przedmiotowych: kryterium dochodowe oraz występowanie trudnej sytuacji życiowej.

Art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U z 2015 r., poz.163 z późn. zm) określa katalog otwarty sytuacji życiowych, w których jeżeli znaleźli się przyszli beneficjenci pomocy społecznej, udziela się im pomocy. Sytuacją taką jest w szczególności ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych i niepełnych, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa bądź ekologiczna.

Wyżej wskazane kryterium dochodowe jest skonstruowane w oparciu o definicję pojęcia dochodu, przez który rozumie się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach oraz kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Ustawa o pomocy społecznej regulująca rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, w przypadku poszczególnych świadczeń konkretyzuje wymienione powyżej kryteria.

Stosownie do postanowień ustawy o pomocy społecznej:

1. Na podstawie art. 37 – zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

2. Na podstawie art. 38 – zasiłek okresowy przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

3. Na podstawie art. 39 – zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów

i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nie mającym możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany również w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego, osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

4. Na podstawie art. 41 w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany zasiłek celowy specjalny:

- nie podlegający zwrotowi specjalny zasiłek celowy w wysokości nie przekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny;
- zasiłek okresowy, zasiłek celowy lub pomoc rzeczowa pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową.

Akty prawne regulujące przyznawanie świadczeń rodzinnych tj. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz.U. z 2013 r., poz. 3), w przypadku poszczególnych świadczeń konkretyzują wymienione powyżej kryteria.

Stosownie do postanowień przytoczonych powyżej aktów prawnych:

1. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka. Może zostać przyznane matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka. Wniosek o jego wypłatę składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania. Warunkiem przyznania świadczenia jest nieprzekroczenie kryterium dochodowego w kwocie 1922,00 zł. na osobę. Podstawą do obliczenia kryterium dochodowego od 1 listopada 2014 roku są dochody za rok 2013.

2. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka;
- osobie uczącej się;

jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 574,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności kryterium dochodowe jest powiększone do kwoty 664,00 zł (kryteria obowiązujące od 1 listopada 2014 roku). W przypadku gdy rodzina lub osoba ucząca się utrzymuje się z gospodarstwa rolnego, przyjmuje się, że z 1 hektara przeliczeniowego uzyskuje się dochód miesięczny 1/12 dochodu ogłaszanego corocznie w drodze obwieszczenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko:

- 8 roku życia lub;
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia;
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie uczącej się w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż

do ukończenia 24 roku życia (osoba ucząca się - oznacza to osobę pełnoletnią, uczącą się, niepozostającą na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem prawa do alimentów z ich strony).

Zasiłek rodzinny nie przysługuje, jeżeli:

- dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim;
- dziecko zostało umieszczone w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej;
- osoba ucząca się została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
- pełnoletnie dziecko lub osoba ucząca się jest uprawniona do zasiłku rodzinnego na własne dziecko;
- osobie samotnie wychowującej dziecko nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od jego rodzica, chyba że:
 - rodzice lub jedno z rodziców dziecka nie żyje,
 - ojciec dziecka jest nieznany,
 - powództwo o zasądzenie alimentów od drugiego z rodziców zostało oddalone,
 - sąd zobowiązał jednego z rodziców do ponoszenia całkowitych kosztów utrzymania dziecka i nie zobowiązał drugiego z rodziców do świadczenia alimentacyjnego na rzecz tego dziecka.

3. Zasiłek pielęgnacyjny przysuguje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osobie, która ukończyła 75 lat;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje:

- osobie umieszczonej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie;
- osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

4. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje tylko w sytuacji, kiedy niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała przed ukończeniem 18 roku życia lub przed ukończeniem 25 roku życia ale podczas nauki w szkole lub szkole wyższej.

5. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny - czyli pokrewieństwo 1 i 2 stopnia (dzieci - rodzice, wnuki - dziadkowie, rodzeństwo) a także współmałżonkom jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Orzeczenia osób wymagających opieki nie muszą też spełniać takiego warunku, który wprowadzono przy nowym świadczeniu pielęgnacyjnym, czyli że niepełnosprawność musiała powstać przed ukończeniem 18 roku życia lub przed ukończeniem 25 roku życia ale podczas nauki w szkole lub szkole wyższej.

Zasady i tryb udzielania świadczeń w oparciu o stosowny wniosek wraz z niezbędną dokumentacją określają przepisy prawa, m.in. ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych oraz ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst. jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 267 z późn. zm.). Ustanowione procedury dają organowi możliwość weryfikacji uprawnień i spełniania ustawowych przesłanek przez wnioskodawców i świadczeniobiorców, zarówno na etapie ubiegania się o pomoc, w trakcie jej pobierania, jak również po zakończeniu korzystania ze wsparcia.

DYREKTOR DEPARTAMENTU

Jacek Sutryk

Do wiadomości:

- Biuro Rady Miejskiej Wrocławia,
- Biuro Prezydenta UMW
- Kancelaria Prezydenta Wrocławia UMW, dot. pisma L.dz. 21729
- MOPS

